

Mirno so ležale ruske vojne ladje v pristanišču pred trdnjavo v temni noči. Čisto tiho so priplule japonske napadalke. Kar naenkrat zbude ruske mornarje strašni gromi. To ni bilo gromenje topov: pokalo je pod ladjami, in takoj so bile tri težko poškodovane. Japonci so bili namerili nanje svoje torpede, najnevarnejše orožje v morskih bitkah. Torpedo plava naravnost proti ladji, na katero je namerjen, in ko zadene vanjo, se razleti in jo požene v zrak ali hudo poškoduje. Prvi napad se je posrečil: več ruskih ladij je bilo poškodovanih. A zdaj je začela ruska mornarica odgovarjati. Vnel se je hud boj, v katerem sta imeli obe stranki velike izgube. Rusko brodovje je šlo nazaj v pristanišče, Japonci so pa imeli v oblasti morski zaliv.

Dne 8. februarja pa je bil boj pri Čemulpu. Japonci so napadli dve ruski vojni ladji, kateri sta bili po daljšem boju tako poškodovani, da ju je poveljnik sam potopil, da ne bi prišli sovražniku v last.

Na suhem se približujeta obe armadi reki Jalu, ki meji med Korejo in Mandžurijo. Rusi so zgradili železnico čez zamrznjeno Bajkalsko jezero, da hitreje prevajajo vojake. Korejci, Japoncem bratski narod, pomagajo slednjim; korejski cesar je priznal celo japonsko nadoblast. Rusi so pa proglasili Mandžurijo za svojo. Ob reki Jalu pride do odločilne bitke.

Medtem se je brodovje pred Vladivostokom oprostilo ledu in je začelo delati Japoncem sitnosti ob njihovem lastnem obrežju. Do večjega boja pa je prišlo zopet pred Port Arturjem.

Dne 23. februarja so Japonci poslali proti Port Arturju pozno ponoči štiri torpedovke in več starih parnikov. Te so hoteli potopiti ravno ob vhodu ter tako zamašiti pristanišče, da Rusi ne bi mogli vun. Zraven so pa hoteli nastaviti velike množice razstrelilnih snovi, katere bi pognale v zrak ruske ladje, ki bi hotele oprostiti pristanišče. Ob eni popolnoči — bila je temna noč brez zvezd — so prišli Japonci, da izvršé svoj zavratni naklep. A ruska velika bojna ladja „Retvizan“, ki je stala ob vhodu v pristanišče, je zapazila napad in začela streljati. Vnel se je boj, v katerem so pomagali Rusom tudi topovi s portarturske trdnjave. Boj je trajal do četrte ure zjutraj. Japonci so izgubili več ladij in bežali. Tudi tretji napad čez dva dni je bil odbit.

Koreja.

Vojska med Rusijo in Japonsko obrača oči vsega sveta na deželo, ki leži med njima, in kjer se morata zadeti obe vojskujoči sili v odločilnem udarcu. Kavkaško in mongolsko pleme, ki se borita za nadvlado v Vzhodni Aziji, sta se srečala v Koreji. Na tem bojišču se odločuje zdaj velepomembna borba, ki bo mogočno vplivala na svetovni razvoj.

Prepogosto pomenja ime samo željo, ki se pa nikdar ne izpolni. Tako so se tudi Korejci zmotili, ko so svojo domovino imenovali Korejo, „deželo vzvišenega jutranjega miru“ ali „mirno deželo na vzhodu“. A mir jim ni bil že davno več odločen; imajo pač to nesrečo, da stanujejo ravno med dvema močnima sosedoma, in zdaj jim je grozil ta, zdaj zopet oni. Že pred dvatisoč leti, ko je bilo na polotoku med Rumenim in Japonskim morjem polno

Iz korejskega mesta.

malih državic, so prišli Japonci čez morje in so si hoteli deželo osvojiti. Od zahoda pa so prišli Kitajci. A Kitajci so dali več kot vzeli. Oni so zanesli kulturo v deželo, svilorejo, papir in pismenke, Buddhovo in Konfucsejevo vero. Pa Korejci so hoteli biti samostojni in so se zavezali z Japonci, da se osvobode Kitajcev. Toda kmalu so morali Kitajsko poklicati na pomoč, da preženo Japonce iz dežele. To se je ponavljalo, dokler ni slednjič korejski kralj postal kitajski vazal. Ta nadvlada ni bila težka; vsako leto je kralj poslal mal davek v Peking; zato pa je dobil od kitajskega cesarja koledar za prihodnje leto. Korejci so se popolnoma zaprli v svojo deželo: proti Japoncem jih je ločilo morje, napram Kitajski so si napravili umetno mejo. Korejski kralj je namreč zapovedal, da ne sme nikdo stanovati v dolini Hunkiang. Vsa kupčija in vse občevanje s sosedi mora prenehati; kitajski trgovci smejo priti na Korejo samo

trikrat na leto v semenj. — Tako so se torej Korejci zaprli in so bili zaprti 300 let. Pred tridesetimi leti pa so jeli trkati na korejske duri razni evropski preiskovalci ter niso odnehali preje, da so Korejci morali dvigniti svoj zastor — in tedaj se je pokazala v deželi marsikaka posebnost.

V zaprti korejski deželi je vladala needinost med rodovi. Ljudstvo je razdeljeno v plemiče, svobodne in sužnje. Korejski malikovalski duhovniki so pri svojih na jako slabem glasu, če niso kaki „preroki“ ali „vedeževalci“. Izjemo delajo v tem oziru samo „vojaški duhovni“, ki stanujejo po hribih okrog glavnega korejskega mesta Söula. Mimogrede bodi omenjeno, da je to mesto jako zanemarjeno, ter ni nikakor podobno kakemu evropskemu mestu. Ljudje

da ga mora imeti privezanega na glavi. Odlični Korejci pa nosijo klobuke s širokimi, ravnimi kraji. Kadar gre Korejec na kako slavnost, tedaj nikdar ne obleče samo ene obleke, marveč obleče hlače na hlače, jopič na jopič in čez še suknjo na suknjo. — Korejska hiša je majhna, ilovnata in s slamo krita. V hiši sami ni peči; v kleti imajo kuhinjo in pod hišo je napeljan rov, po katerem odhaja dim; tako si Korejec greje svojo hišo. Okna ima zalepljena z oljnatim papirjem. Sploh se rabi papir na Koreji za najrazličnejše potrebe. Porablja ga domalega za vse: za obleko, črevlje, še celo posodo delajo iz njega; po tleh ga polagajo kakor pri nas linolej.

Sodišče na Koreji je jako strogo; natezalnica je še v rabi; zakon pa večinoma kaznuje s smrtno kaznijo. Rodbina je na Koreji kaj obsežna — najbolj oddaljeni sorodniki pripadajo isti rodbini. Za vsakega sorodnika in ob vsaki uri so odprta gostoljubna vrata v korejski hiši. Najlepša čednost Korejcev je ljubezen starišev. Ubogljivi otroci so za zmeraj odproščeni davka. Žena je brezpravna; Korejec tako malo spoštuje ženo, da deklicam ne daje nikakih imen; brez imena je potem tudi žena . . . Korejci neki ljubijo glasbo, ali sosebnost so strastni igravci. Igrajo pa domino in šah. Tudi odrasli Korejci spuščajo pri igračah v zrak papirnate zmaje . . . J. D.

Korejci.

stanujejo v ilovnatih in s slamo kritih hišah. Tudi uradniki na Korejskem ne uživajo nikake časti in so jako slabo plačani, zato pa izkoriščajo revno in bedno ljudstvo, ki kaj malo pridelava na večinoma kamniti zemlji.

Deželo vlada zdaj cesar — do lanskega leta se je imenoval kralj. Ljudstvu je strogo prepovedano imenovati cesarjevo ime; šele po njegovi smrti ga sme zvati imenoma. Kralj je strogo vladal svoje ljudstvo. Vsak večer so goreli po gorah kresovi, ki so naznanjali v glavno mesto, se li deželi bliža sovražnik in če je v deželi sami mir ali ne.

Korejec je pravi original v svoji noši. Nosil je debele nogavice, široke hlače, jopič in po vrhu srajci podobno suknjo. Klobuk mu je visok in toliko ozek,

da ga mora imeti privezanega na glavi. Odlični Korejci pa nosijo klobuke s širokimi, ravnimi kraji. Kadar gre Korejec na kako slavnost, tedaj nikdar ne obleče samo ene obleke, marveč obleče hlače na hlače, jopič na jopič in čez še suknjo na suknjo. — Korejska hiša je majhna, ilovnata in s slamo krita. V hiši sami ni peči; v kleti imajo kuhinjo in pod hišo je napeljan rov, po katerem odhaja dim; tako si Korejec greje svojo hišo. Okna ima zalepljena z oljnatim papirjem. Sploh se rabi papir na Koreji za najrazličnejše potrebe. Porablja ga domalega za vse: za obleko, črevlje, še celo posodo delajo iz njega; po tleh ga polagajo kakor pri nas linolej.

Sodišče na Koreji je jako strogo; natezalnica je še v rabi; zakon pa večinoma kaznuje s smrtno kaznijo. Rodbina je na Koreji kaj obsežna — najbolj oddaljeni sorodniki pripadajo isti rodbini. Za vsakega sorodnika in ob vsaki uri so odprta gostoljubna vrata v korejski hiši. Najlepša čednost Korejcev je ljubezen starišev. Ubogljivi otroci so za zmeraj odproščeni davka. Žena je brezpravna; Korejec tako malo spoštuje ženo, da deklicam ne daje nikakih imen; brez imena je potem tudi žena . . . Korejci neki ljubijo glasbo, ali sosebnost so strastni igravci. Igrajo pa domino in šah. Tudi odrasli Korejci spuščajo pri igračah v zrak papirnate zmaje . . . J. D.

Kant in protestantstvo.

Radi očitajo katoliški cerkvi, da omejuje svobodno znanstveno raziskovanje. Čudno, da tega ne očitajo protestantizmu, ki se je že večkrat pokazal v tem oziru nestrpnega in nedoslednega. Ko je izdal kraljevski filozof svojo knjigo „Religion innerhalb der reinen Vernunft“, je izšel l. 1794. kabinetni ukaz, ki je karal Kanta in mu očital, da ponižuje krščanstvo. Kantu se prepoveduje, da ne sme o tej tvarini več predavati. Ta kabinetni ukaz je provzročil minister Wöllner, bivši protestantski pridigar. Kant se je zagovarjal v posebnem spisu, v katerem obljubuje, da se bo v svojih predavanjih izogibal vsakaterih izjav o verskih stvareh. Ko je umrl Friderik Viljem II., kateremu je bil Kant to obljubil, je pa mislil, da ga več ne veže obljuba, in je zopet predaval o verskih stvareh po svojih